

Trabzon, Sera Gölü Tabiat Parkı kuş türleri

Bird species of Sera Lake Natural Park, Trabzon

Beste ÇELİKÇİ¹
Alptuğ SARI¹

¹ Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman
Fakültesi, Trabzon

Sorumlu yazar (Corresponding author)

Beste ÇELİKÇİ
bestcelikci@gmail.com

Geliş tarihi (Received)

30.05.2024

Kabul Tarihi (Accepted)

27.08.2024

Sorumlu editör (Corresponding editor)

Akif KETEN
akifketen@duzce.edu.tr

Atıf (To cite this article): Çelikçi, B., & Sarı, A. (2024). Trabzon, Sera Gölü Tabiat Parkı kuş türleri. Ormanlık Araştırma Dergisi, 11(2), 141-159. <https://doi.org/10.17568/ogmoad.1492772>

Creative Commons Atıf -
Türetilemez 4.0 Uluslararası
Lisansı ile lisanslanmıştır.

Öz

Bu çalışmada, Trabzon ili Sera Gölü Tabiat Parkı'nda (SGTP) gözlenen kuş türleri mevsimsel statüleriyle birlikte tespit edilmiş ve 2022-2023 yılları arasında toplam 53 arazi gözlemi gerçekleştirilmiştir. Toplam 12 aylık sürede tamamlanan bu çalışmada genel olarak doğrudan gözlem ve dolaylı gözlem (kuşlara ait yuva, yumurta, tüy, kusmuk, telek gibi tür belirleyici özellikler) yöntemleri kullanılmıştır. İlkbahar (mart-nisan-mayıs) ve sonbahar (eylül-ekim-kasım) göç dönemlerinde daha yoğun olmakla birlikte, çalışma süresi boyunca her ay en az 2 gözlem yapılmıştır. Böylece, yılın hangi ayında ve hangi türün araştırma alanına uğradığı ortaya konmuştur. Araştırma sonucunda 47 aileye ait 158 kuş türünün alanda görüldüğü belirlenmiştir. Çalışma süresince araştırma alanında yıl boyu görülen yerli tür sayısı 50'dir. SGTP, kuşlar açısından önemli yaşam alanı çeşitliliğine sahiptir. Ancak, çeşitli etkilerle bu yaşam alanlarının bozulması, mevcut kuş çeşitliliğini azalttığı gibi araştırma alanında doğal yaşamı tehdit eden en önemli etkidir. Çalışma sırasında kuş türlerini ve yaşam alanlarını tehdit eden başlıca unsurların sulak alanların tahribi, başıboş köpek ve kediler, rekreasyonel kullanım, evcil hayvanlar, plansız balıkçılık faaliyetleri, otlatma ve genellikle düzensiz gelişen şehirleşme olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: kuş türleri, Sera Gölü Tabiat Parkı, yaşam alanı, tehditler, Trabzon

Abstract

In this study, bird species observed in Sera Lake Nature Park (SLNP), located in Trabzon province, were identified along with their seasonal status, based on a total of 53 field observations conducted between 2022 and 2023. This study spanned 12 months, employing both direct and indirect observation methods (such as identifying species based on nests, eggs, feathers, pellets, and other characteristic features). Although observations were more frequent during the spring (March-April-May) and autumn (September-October-November) migration periods, at least two observations were conducted each month throughout the study period. Thus, it was determined which species visited the research area in which month of the year. As a result of the research, it was determined that 158 bird species belonging to 47 families were observed in the area. During the study, the number of resident species observed year-round in the research area was determined to be 50. SLNP has significant habitat diversity for birds. However, the degradation of these habitats due to various impacts is the most significant factor threatening the existing bird diversity and natural life in the research area. During our studies, the main factors threatening bird species and their habitats were identified as wetland destruction, stray dogs and cats, recreational use, domestic animals, unplanned fishing activities, grazing, and urbanization.

Keywords: bird species, Sera Lake Natural Park, habitat, threats, Trabzon

1. Giriş

Türkiye, dünyada ekvatorial kuşak ülkelerinin ardından, coğrafi koşulları nedeniyle bulunduğu yarı ılıman kuşak ülkeler içerisinde, sahip olduğu biyolojik çeşitlilik bakımından, en zengin ülkelerden birisidir (Sarı ve Arpacık, 2020). Maalesef ülkemizde bu zenginlik yeteri kadar bilinmemekte ve buna bağlı olarak da istenildiği gibi bu kaynaklardan faydalanılamamaktadır. İnsanoğluna emanet olarak sunulan doğa ve yaban hayatı kaynaklarının gelecek nesillere en az tahribatla aktarılabilmesi sürdürülebilirlik ilkesine sıkı sıkıya bağlı olmayı gerektirmektedir. Doğa ve yaban hayatı kaynaklarının sürdürülebilir olarak yönetilmesinde asıl olan kaynaklara ulaşımı veya kullanımını tamamen yasaklamaktan ziyade, devamlılığı sağlamaktır. Bu kaynakların sürdürülebilir yönetilmesinin temel şartı, söz konusu kaynakların bütün yönleri ile tanınmasından geçmektedir (Arpacık ve ark. 2017; Sarı ve Arpacık, 2020). Her ne kadar her geçen gün yaban hayatı çalışmaları bilimsel anlamda artsa da yine de birçok yaban hayvanı ve önemli yaşam alanı hakkında veri yetersizdir.

Doğal dengenin sürdürülmesinde kuşlar önemli bir rol oynarlar. Doğal dengeyi sağlamaları, zararlı böcek ve kemirgen memeli nüfuslarını kontrol altında tutmaları, tohum, meyve ve çiçek özümüyle beslenen kuşların bitkilerin üremesi ve dağılımında, leşlerle beslenenlerin de organik madde çevrimi açısından katkıları büyüktür (Turan, 1990).

Türkiye, ornitolojik (kuşlar bakımından) açıdan Batı Palearktik'in en önemli ülkeleri arasında yer almaktadır (Başkaya, 1994). Üç kıtayı birbirine bağlayan bir köprü konumunda olan Türkiye, özellikle karalar üzerinden göç eden kuşlar için zorunlu göç yollarını barındıran önemli bir ülkedir. Kuşlar, Türkiye üzerindeki göçlerinde üç ana göç yolunu kullanırlar. Bunlardan ilki genel olarak adlandırıldığı haliyle Kuzeydoğu (Çoruh Vadisi)-Güney (Hatay) göç yolu, ikincisi Kuzey- Güney göç yolu ve diğeri ise Kuzeybatı (Boğazlar)- Güney (Hatay) göç yoludur. Bu göç yolları içerisinde, milyonlarca bireyin göç ettiği Kuzeydoğu- Güney göç yolu, yaklaşık 500 bin bireyin göç ettiği Kuzeybatı-Güney göç yoluna göre çok daha yoğun bir biçimde kullanılmaktadır (Sarı ve ark., 2022a).

Denizler, deltalar, göller, nehirler, ormanlar, yüksek dağ ekosistemleri, geniş bozkırlar, vb. doğal oluşumlar bakımından oldukça zengin olan ülkemizde önemli yaşam alanlarından birisi de sulak alanlar ve bozkırlardır. Yağmur ormanlarından sonra dünyadaki biyoçeşitliliğin en yoğun olduğu iki önemli yaşam alanı yine sulak alanlar ve bozkırlardır (Eken ve ark. 2006). Türkiye, kuş göçleri

ve uygun yaşam alanları bakımından zoocoğrafik olarak Batı Palearktik'teki en önemli ülkelerden birisidir (Sarı, 2010). Yaklaşık 500 kuş türünün bulunduğu ülkemizde, sulak alanlarımız özellikle göçmen türler için yaşamsal öneme sahiptir. Milyonlarca kuş, her yıl Türkiye üzerinden geçerek kıtalararası göç etmekte ve büyük kısmı dinlenmek, kuluçka yapmak veya kışı geçirmek üzere yurdumuzun çeşitli kesimlerindeki bu sulak alanlara gelmektedirler (Kızıroğlu, 1989; Kızıroğlu, 2008). Özellikle kıtalararası göç yolları üzerinde bulunan sulak alanlar kuşların uğrak yeri olup su kuşları için hayati önem taşırlar (Sarı, 2010; Sarı ve ark. 2018).

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Trabzon ili, coğrafi konumu nedeni ile kuzeydoğu- güney kuş göç yolu üzerinde bulunmakta ve kuşlar için yaşamsal önem arz eden sulak alanları barındırmaktadır. D. Karadeniz Bölgesi yaklaşık 350 kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır. Bu türlerin bir kısmı göçmenken bir kısmı da yerli kuş türleridir (Başkaya, 1994). Özellikle göç dönemlerinde sayıları milyonları bulan kuş göçleri yaşanmaktadır (Sarı ve ark., 2022a).

Türkiye'de ornitolojik çalışmalar XIX. yüzyıl sonlarında başlamış olup 1950'li yıllardan sonra artış göstermiştir (Sarı, 2010; Sarı ve ark., 2022a). Ergene (1945)'nin 'Türkiye Kuşları' eseri Türkiye'de kuşlarla ilgili uzun yıllar yapılan araştırmalara kaynak eser olarak ışık tutmuştur. Vielliard (1968) yurdumuzda tespit ettiği kuş türlerini vermektedir. Kumerloeve (1969), yurdumuzdaki ornitolojik çalışmaların genel durumunu ele almış; Kuzeybatı Anadolu'da yapılan çalışmada 260 tür tespit edilmiş ve türlerin göç konumları ile görülme alanları verilmiştir. Acar (1972), 'Kuşlarımız' adlı eserinde yurdumuzda görülen 117 türün morfolojik karakterlerini, habitat özelliklerini, beslenme davranışlarını ve coğrafik dağılımlarını incelemiştir. Bilgin ve Akçakaya (1987) ise Türkiye kuşlarının genel durumunu ele almaktadır.

Kızıroğlu (1989), ülkemizde ornitolojik açıdan önemli bir kaynaktır. Eserde yurdumuzdaki 426 kuş türünün listesi, genel özellikleri, bölgelere göre dağılımı, göç konumları ve koruma durumları ele alınmıştır. Kızıroğlu 1993 yılında da Türkiye Kuşlarının Kırmızı Listesi'ni yayınlamıştır. Ertan ve ark. (1989), yurdumuzdaki 76 sulak alanın coğrafik konumunu, vejetasyon yapısını, alanların ekolojik ve koruma durumlarını vermişlerdir. Ayrıca çalışmada, sulak alanlarda alınacak tedbirlerden de bahsetmişlerdir. Martins (1989), yurdumuzda görülen kuşların genel bir listesini verirken, aynı zamanda da türlerin göç durumlarını da araştırmıştır. Turan (1990), Türkiye'deki kuş türlerinin

göç durumlarını, dağılımlarını, habitatlarını ve beslenmelerini ele almaktadır. Kızıroğlu (1994) ise canlıların oluşumu, insanların canlılara etkileri ve Anadolu'daki kuş türlerinin durumunu incelemiştir (Sarı, 2010; Sarı ve ark., 2022a).

Türkiye'de 1990'lı yılların sonrasında kuşlarla ilgili çalışmalarda gözle görülür bir artış olmuştur. Fakat Doğu Karadeniz Bölümü ve Trabzon'da yapılan kuşlarla ilgili bilimsel çalışma sayısı yine yetersizdir (Sarı ve ark., 2022a). Başkaya (1994), Doğu Karadeniz Bölümü'nde göçmen kuş türleri araştırmasını yapmıştır. Gülcü (2011), kuşların Trabzon Havalimanı'nın uçuş güvenliğine etkilerini araştırmış; Havalimanı ve 13 km çapındaki çevresinde toplam 123 kuş türünü tespit etmiştir. Kahraman ve ark. (2016) ise D. Karadeniz Bölgesi genelindeki çalışmalarında bugüne kadar tanımlanmış 338 kuş türünü ve birçok yaşam alanını tespit etmişlerdir.

Gündoğdu ve ark. (2018), Ordu ili Hoynat Adası'nda üreyen kuş türleriyle ilgili bir çalışma yapmışlardır. Sarı ve ark. (2022a), Trabzon Havalimanı'nda kuş zararlarına karşı biyolojik mücadele yöntemi olarak eğitilmiş köpek kullanımı üzerine ve Sarı ve ark. (2022b) ise Trabzon Havalimanı'nda görülen kuş türlerinin havacılık güvenliği sıralama değerleri ile ilgili bir araştırma yapmıştır. Bu çalışmalarda Trabzon Havalimanı ve 1 km dış çevresindeki yaklaşık 3,5 km² alanda toplam 109 kuş türü tespit edilmiştir. Sarı ve ark. (2022c) Trabzon Havalimanı'nda kuşlarla mücadele yöntemlerini araştırmışlar; araştırma Trabzon Havalimanı ve 1 km dış çevresindeki yaklaşık 3,5 km² alanda toplam 120 kuş türünü tespit etmişlerdir. Buruk (2022) ise Sera Gölü Tabiat Parkı (SGTP) kuş türleri üzerine ekolojik bir değerlendirme yapmış; SGTP ve yakın çevresinde toplam 132 kuş türünü tespit etmiştir. Ayrıca, Tarım ve Orman Bakanlığı (TOB)'na bağlı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü

(DKMP) Rize XII. Bölge Müdürlüğü ile Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi'ne ait Ornitoloji Merkezi (ornitolojiarmer.omu.edu.tr) arasında yapılan protokol dahilinde denize kıyısı bulunan Giresun, Trabzon, Rize ve Artvin illerinin sahil şeridinde "Kış Ortası Su Kuşu (KOSK)" sayımları yapılmaktadır (Sarı ve ark., 2022a). Ancak, bu sayımlara SGTP dâhil edilmemektedir.

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde kuşlar için önemli olduğu bilinen alanların sayısı her geçen gün artmakla birlikte bu alanlarda yapılan bilimsel çalışmalar yeterli değildir. Araştırma alanımız olan SGTP da hem yerli hem de göçmen kuşlar için önemli bir konaklama noktasıdır. Bu araştırma ile alanda gözlenen kuş türleri tespit edilerek bu Tabiat Parkı'nın kuşlar için önemini ortaya koymak, tür çeşitliliğini korumak ve alanın yaban hayatı odaklı turizm potansiyelinin artırılması amaçlanmıştır. Trabzon ilinin Akçaabat ilçesine ait ama merkez ilçeye (Ortahisar) bitişik olan SGTP ile ilgili olarak ayrıntılı bir çalışma ildeki ve bölgedeki doğal hayatın korunması açısından önemlidir. Bu nedenle SGTP'nda yapılan bu çalışma ile alanda gözlenen kuş türlerinin mevsimsel statülerinin ve kuşları tehdit eden başlıca unsurların belirlenmesine ve çözüm önerilerinin sunulmasına çalışılmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

2.1. Materyal

Sera Gölü Tabiat Parkı, Trabzon ili Akçaabat ilçesi Yıldızlı Mahallesi sınırları içerisinde (Şekil 1). Araştırma alanı; Trabzon il merkezine 12 km, Akçaabat'a 8 km ve Karadeniz sahiline 3 km uzaklıktadır (URL-1). Sera Gölü, Derecik Vadisi'nde yer alan heyelan set gölüdür. Adını Yıldızlı Mahallesi'nin eski adı olan Sera'dan almıştır (Karahasanoğlu, 2019).

Şekil 1. Araştırma alanı (URL-4)
Figure 1. Study area

Sera Gölü, 2005 yılında Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Kurulu kararıyla III. Derecede Doğal Sit alanı olarak belirlenmiştir. Doğal bitki örtüsü ile çevrili olan bu saha; bitki örtüsü ve sulak alan özellikleri nedeniyle, 16.03.2010 tarihinde Göl ve çevresindeki 94 hektar (ha) alan Bakanlar Kurulu kararı ile Tabiat Parkı ilan edilmiş ve koruma altına alınmıştır (Çavuş, 2014). 19.07.2010 tarihinde ise bu alan 21,9 hektara düşürülmüştür (URL-2). Sera Gölü Doğal Sit Alanı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın (ÇŞB) 10.05.2019 tarihli ve 111140 sayılı OLUR'u ile "Doğal Sit-Nitelikli Doğal Koruma Alanı" ve "Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı" olarak tescil edilmiştir (URL-3). Sera Gölü hem güneybatı rekreasyonel faaliyetler hem de ekoturizm açısından önemli özelliklere sahiptir. Trabzon'a yakın olması, sahip olduğu bitki örtüsü ve yaban hayatı özellikleriyle korunmakta olan bir turistik değerdir (Çavuş, 2014).

Araştırmalarımız ise 17 Kasım 2022-17 Kasım 2023 tarihleri arasında SGTP ve çevresinde yapılmıştır.

2.2. Yöntem

Arazi gözlemleri sırasında uzaktan bilgiler toplarken, proje kapsamında talep edilen malzemelerin yanında (1 adet dürbün), KTÜ Orman Fakültesi'nde mevcut fotoğraf makinesi ve dürbün kullanılarak gözlemler gerçekleştirilmiştir. Gözlenen kuşlara ait tür tespitlerinin yapılabilmesi için Jonnson (2006)'ın Avrupa'nın Kuşları, Heinzel ve ark. (1995)'nin Türkiye ve Avrupa'nın Kuşları ile Kızıroğlu (2009)'nun Türkiye Kuşları Cep Kitabı adlı eserlerinden yararlanılmıştır. Tanımında güçlük çekilen türlerin görünümü, davranışı ve tanım-

lanmasına yardımcı diğer bütün bilgiler (fotoğraf, sahadaki bulunuş zamanı, vd.) ayrıntılı bir şekilde kayıt edilmiş ve sonra veriler büroda değerlendirilerek netleştirilmiştir.

SGTP'nda gözlenen kuş türlerinin alanda mevsimsel olarak bulunma durumlarını ve alanı tehdit eden başlıca unsurları belirlemek için öncelikle bu yörede konu ile ilgili yapılmış çalışmalar incelenmiş ve arazi gözlemleri yapılmıştır. Tabiat parkında araştırma yapmak için gerekli izinler DKMP Genel Müdürlüğü'nden alınmıştır.

Toplam 12 ayda tamamlanan bu çalışmada genel olarak arazi çalışmalarında doğrudan gözlem ve dolaylı gözlem yöntemleri (kuşlara ait yuva, yumurta, tüy, kusmuk ve telek gibi tür belirleyici özellikler) kullanılmıştır. Doğrudan gözlemler sırasında noktada sayım ve hatboyu sayım yöntemleri kullanılmıştır. Gözlem noktaları, gerçekleştirilen tüm arazi çalışmalarında araştırma alanının tamamını kapsayacak şekilde belirlenmiştir.

Araştırma konusu SGTP'nda, ilkbahar (mart-nisan-mayıs) ve sonbahar (eylül-ekim-kasım) göç dönemlerinde daha yoğun olmak üzere çalışma süresince her ay en az 2 defa gözlem yapılmıştır. Gözlemler Tabiat Parkı'nın içerisinde her mevsim periyodik olarak ve toplam 53 adet arazi çalışması ile gerçekleştirilmiştir (Tablo 1). Böylece, yılın hangi ayında, hangi günlerde ve hangi türlerin araştırma alanına uğradığı belirlenmiştir. Gözlemler sırasında, gözlemin yapıldığı ayrıntılı yerler, gözlemin tarihi ve saati ile tespit edilen türler, türün yuvalama durumu ve o andaki havanın durumu da not edilmiştir.

Tablo 1. SGTP'nda gerçekleştirilen gözlemler
Table 1. The observations made in SLNP

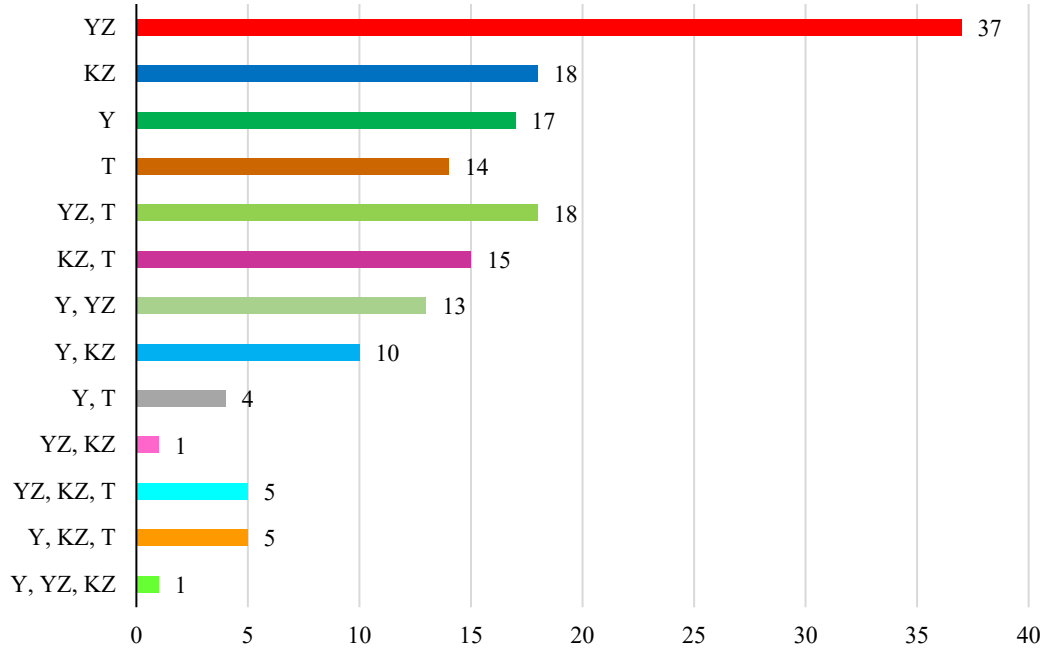
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2022	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	3
2023	2	4	6	6	6	2	2	4	6	6	2	-
Toplam	Tabiat parkı içerisinde toplamda 53 arazi çalışması yapılmıştır.											

3. Bulgular

3.1. Alandaki kuş türleri

SGTP'nda araştırma süresince (17 Kasım 2022–17 Kasım 2023) toplam 53 arazi çalışması yapılmış ve gözlemler sonucu 47 aileye ait 158 kuş türü tespit edilmiş olup, bu türlerin popülasyon durumlarına bakılmamıştır. Ancak, popülasyon yoğunluklarındaki mevsimsel artış ve azalışlar türlerin mevsimsel statülerini değerlendirmede yardımcı olmuştur. Türlerin familyalara dağılımı Ek Tablo 1'de görülmektedir.

Alanda yıl boyu görülebilen kuş türleri için yerli (Y), sadece kış aylarında görülebilenler için kış ziyaretçisi (KZ), sadece yaz aylarında görülebilen türler için yaz ziyaretçisi (YZ) ve yörede kuluçkaya yatmayıp sadece göç esnasında bölgeyi kullanan türler için transit (T) ifadeleri kullanılmıştır (Jonnson, 2006; Kızıroğlu, 2009). Araştırma süresince SGTP'nda yıl boyu görülen yerli tür sayısı 50 olarak tespit edilmiştir. Çalışma alanında gözlemlenen 158 kuş türünün ayrıntılı mevsimsel statüleri Şekil 2 ve Ek Tablo 1'de verilmiştir.

Şekil 2. SGTP’nda tespit edilen kuşların mevsimsel statüleri
Figure 2. Seasonal status of the birds detected in SLNP

Kuşların mevsimsel statüleri incelendiğinde (Şekil 2) bazı kuşlarda birkaç farklı göç durumu belirtilmiştir. Bunun nedeni aynı kuş türünden bireylerin farklı göç davranışını gösterebilmeleridir. Örneğin Yeşilbaş (*Anas platyrhynchos*) türü araştırma alanında yıl boyu görülebileceği gibi, kış göçü döneminde göçmen Yeşilbaşların da bu alana kısa süreli konaklama için gelmeleri türün mevsimsel statülerinde çeşitlilik ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle Yeşilbaş, alan için yerli tür iken ayrıca kış ziyaretçisi durumu da mevcuttur. Buna göre SGTP için: a) 37 kuş türü sadece yaz ziyaretçisi, b) 18 kuş türü sadece kış ziyaretçisi, c) 17 kuş türü sadece yerli, d) 14 kuş türü sadece transit, e) 18 kuş türü hem yaz ziyaretçisi hem transit, f) 15 kuş türü hem kış ziyaretçisi hem transit, g) 13 kuş türü hem yerli hem yaz ziyaretçisi, h) 10 kuş türü hem yerli hem kış ziyaretçisi, i) 4 kuş türü hem yerli hem transit, j) 1 kuş türü hem yaz ziyaretçisi hem kış ziyaretçisi, k) 5 kuş türü hem yaz ziyaretçisi hem kış ziyaretçisi hem de transit, l) 5 kuş türü hem yerli hem kış ziyaretçisi hem de transit, m) 1 kuş türü ise hem yaz ziyaretçisi hem kış ziyaretçisi hem de yerli göçmenlik davranışını sergilemektedir.

Öte yandan, Uluslararası Doğayı Koruma Birliği (IUCN; iucn.org) tarafından belirlenmiş ölçütlere göre, araştırma alanında tespit edilen 4 türün nesli tehlike altındadır (VU). Bunlar: Elmabaş patka (*Aythya ferina*), Büyük orman kartalı (*Clanga clanga*), Aladoğan (*Falco vespertinus*) ve Üveyik (*Streptopelia turtur*) türleridir. Ayrıca, araştırma

alanında tespit edilen Kızkuşu (*Vanellus vanellus*) ve Çamurçulluğu (*Limosa limosa*) nesli tehlike altına girmeye yakın (NT) türlerdir. Bu altı tür de araştırma alanı için yerli türlerden olmayan göçmen kuşlar arasındadır. 152 tür ise neslinin tehlikeye girmesi düşük riskli (LC) türlerdir (IUCN, 2024).

Avrupa Yaban Hayatı ve Doğal Habitatların Korunmasına İlişkin Bern Sözleşmesi’ne (coe.int/en/web/bern-convention) göre araştırma alanında tespit edilen 108 kuş türü kesin koruma altında (KKA) ve 44 kuş türü koruma altında (KA) olup 6 kuş türü hakkında ise herhangi bir durum belirtilmemiştir (BERN, 2024).

Nesli Tehlikede Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşmeye (CITES; cites.org) göre araştırma alanında tespit edilen 1 kuş türü Ek 1 ve 21 kuş türü Ek 2 sınıfındadır; diğer türler ise sınıflandırılmamıştır (CITES, 2023).

Araştırma alanında (Ek Tablo 1’deki TOB) tespit edilen 113 kuş türü koruma altındadır, 45 kuş türü ise avına belli sürelerde izin verilen türlerdir (T.C. Resmi Gazete, 2022).

Merkez Av Komisyonu Kararı’na (MAKK; T.C. Resmi Gazete, 2023) göre, araştırma alanında tespit edilen 38 kuş türü koruma altındadır, 25 kuş türü ise avına belirli zamanlarda müsaade edilen av hayvanı olarak belirlenmiştir.

Elde edilen bulgularla Sera Gölü Tabiat Parkı ve çevresini kullanan kuş türlerine ait tablolar oluşturulmuş ve bu kuşlar mevsimsel statülerine, küresel ölçekte tehlike durumlarına ve koruma durumlarına göre sonuç tablosuna işlenmiştir (Ek Tablo 1).

Euro kodu ve tür adı ile ilgili bilgiler için URL-5 ve URL-6'dan yararlanılmıştır.

SGTP'nda araştırma süresince tespit edilen bazı kuş türlerine ait görünümeler ise Şekil 3'te verilmiştir.

Karabatak (*Phalacrocorax carbo*)

Çamurcun (*Anas crecca*)

Gece balıkçılı (*Nycticorax nycticorax*)

Küçük ak balıkçıl (*Egretta garzetta*)

Şahin (*Buteo buteo*)

Yalıçapkını (*Alcedo atthis*)

Şekil 3. Araştırma alanında tespit edilen bazı kuş türleri (Foto: B. Çelikeçi, 2023)
Figure 3. Views of some bird species detected in the study area

3.2. Alandaki başlıca tehditler

Sera Gölü Tabiat Parkı'nın kuş türlerini ve yaşam alanlarını tehdit ettiği belirlenen başlıca unsurlar sulak alanların tahribi, başıboş köpek ve kediler, rekreasyonel kullanım, deniz bisikletleri, evcil hayvanlar, plansız balıkçılık faaliyetleri, otlatma ve genellikle düzensiz gelişen şehirleşmedir.

Şekil 4. Araştırma alanındaki başıboş köpekler (üstte) ve kediler (altta) (Foto: B. Çelikçi, 2023)
Figure 4. Stray dogs (up) and cats (down) in the study area

Araştırmada alan içerisinde bulunan su kaynaklarının insanlar tarafından tahrip edildiği görülmüştür. Sulak alanlara atılan çöplerin ve bu Göl'e bağlanmış borulardan dökülen çevredeki yerleşim yerlerine ait atık suların, araştırma sahasını yaşam alanı olarak kullanan kuşları olumsuz etkilediği tespit edilmiş; ayrıca kuşların beslenme ve barınma alanlarında dere ıslahı çalışması yapılırken ekskavatör kullanıldığı da gözlenmiştir. Bu durum özellikle üreme, kuluçka ve göç dönemlerinde kuşların yaşam alanlarına zarar vermektedir.

Araştırma sahasının gününbirlik rekreasyonel kullanımını (piknik, vd.) ziyaretçilere çeşitli yararlar sağlamaktadır. Ancak, bırakılan çöpler bu alandan faydalanmak isteyen insan dâhil bütün canlıları

tehdit eden bir unsurdur.

Araştırma yapılırken göze çarpan bir diğer tehdit ise ziyaretçiler tarafından Göl'ün farklı bölgelerinde kullanılan deniz bisikletleridir. Göl çevresindeki ağaçlık ve çalılık alanlara yakın mesafede bilinçsizce kullanılan deniz bisikletlerinin, örneğin Gece balıkçılı (*Nycticorax nycticorax*) gibi o bölgeyi yaşam alanı olarak tercih eden kuşları ürettiği ve alandan uzaklaştırdığı gözlenmiştir. Bu durumun hem üreme döneminde hem de kuluçka döneminde tüm kuş türlerine büyük bir rahatsızlık vermekte olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sahası içerisinde yöre insanı tarafından yetiştirilen evcil ördek ve kazlar da Göl çevresinde konaklayan, beslenen veya kuluçkaya yatan kuş

türlerini olumsuz etkileyen tehditlerden biridir. Bu durumun alan kullanımında rekabet oluşturduğu ve dolayısıyla kuş türlerine rahatsızlık verdiği görülmüştür.

Ziyaretçilerin, alanda gürültü çıkaran oyuncakları kullandığı ve kuşların konakladığı Göl çevresindeki alanlarda balık tuttuğu görülmüştür. Bu durum özellikle üreme, kuluçka ve göç dönemlerinde kuş türlerine rahatsızlık vermektedir.

Yöre halkının önemli geçim kaynaklarından birisi olan hayvancılık faaliyetlerinin, Sera Gölü ve bu Gölü besleyen dere etrafındaki otsu bitkilerin bulunduğu alanlarda yapıldığı görülmüştür. Küçükbaş hayvanların bu alanın içerisinde otlatılması kuşların yaşam alanını olumsuz etkilemektedir.

Trabzon, Doğu Karadeniz Bölümü'nün en fazla nüfusa sahip ilidir (URL-7). Sürekli yapılaşma ile hızla genişleyen Merkez ve Akçaabat ilçelerinde yapılaşma gittikçe artmaktadır. Şehirler, çalışma alanının hemen bitişiğine kadar ulaşmıştır. Bu da kuşların yaşam alanını daraltan ve sahanın doğal yapısını bozan bir etkidir. Ayrıca, araştırma sahasının yanından geçen Serağölü Caddesi üzerinde yapılan yol çalışmaları da kuşlara rahatsızlık vermektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

SGTP'nda yapılan gözlemler sonucu 47 aileye ait 158 kuş türü tespit edilmiştir. Araştırma alanında yıl boyu görülen yerli tür sayısı ise 50'dir.

Trabzon Havalimanı'nda yapılmış bir çalışmada (Gülci, 2011) tespit edilen 123 kuş türünden 25'i çalışmamızda gözlenememiştir. Bu türler; Ak pelikan (*Pelecanus onocrotalus*), Ötücü kuğu (*Cygnus cygnus*), Sakarca (*Anser albifrons*), Boz kaz (*Anser anser*), Suna (*Tadorna tadorna*), Yaz ördeği (*Marmaronetta angustirostris*), Sütlabi (*Mergellus albellus*), Arı şahini (*Pernis apivorus*), Yılan kartalı (*Circaetus gallicus*), Yaz atmacası (*Accipiter brevipes*), Paçalı şahin (*Buteo lagopus*), Ulu doğan (*Falco cherrug*), Balık kartalı (*Pandion haliaetus*), Kılıçgaga (*Recurvirostra avosetta*), Büyük karabaş martı (*Ichtyaetus ichtyaetus*), Akdeniz martısı (*Ichtyaetus melanocephalus*), Büyük karasırtlı martı (*Larus marinus*), Kır baykuşu (*Asio flammeus*), Ak karınlı eabil (*Tachymarptis melba*), Orman toygarı (*Lullula arborea*), Kaya kırlangıcı (*Ptyonoprogne rupestris*), Ökse ardıcı (*Turdus viscivorus*), Kara sinekkapan (*Ficedula hypoleuca*) ve Küçük karga (*Corvus monedula*)'dır.

Çalışmamızla alanda tespit edilen türlerden; Kara boyunlu batağan, Küçük balaban, Gece balıkçılı, Sığır balıkçılı, Leylek, Çeltikçi, Fiyu, Gökçe de-

lice, Çayır delicesi, Çakır, Küçük orman kartalı, Büyük orman kartalı, Küçük kartal, Kerkenez, Kocagöz, Bataklik kırlangıcı, Akça cılıbit, Küçük altın yağmurcun, Altın yağmurcun, Orman düdükçünü, İnce gagalı martı, Küçük gümüş martı, Gülen sumru, Sumru, Üveyik, Küçük kumru, Guguk, Puhu, Kulaklı orman baykuşu, Alaca baykuş, Çobanaltadan, Arıkuşu, Yeşil ağaçkakan, Kara ağaçkakan, Orman alaca ağaçkakanı, Alaca ağaçkakan, Ortanca ağaçkakan, Küçük ağaçkakan, Boğmaklı toygar, Tepeli toygar, Tarlakuşu, Kulaklı toygar, Derekuşu, Çayır taş kuşu, Öter ardıç, Kamışbül-bülü, Ak mukallit, Ak gerdanlı ötleğen, Kara başlı ötleğen, Söğütbül-bülü, Kara alınlı örümcekkuşu, Büyük örümcekkuşu, Ağaç serçesi, Kaya serçesi, Dağ ispinozu, Küçük iskete, Ketenkuşu, Çütre, Sarı çinte, Kirazkuşu ve Tarla çintesi olmak üzere 60 kuş türünün de Gülci (2011)'nin çalışmasında kaydedilmediği de belirlenmiştir.

Kahraman ve ark. (2016) tarafından Trabzon ilinin genelinde tespit edilen 310 kuş türünden 155'i çalışma sahamızda gözlenememiştir. Ayrıca, çalışmamızla alanda tespit edilen Kızıl çaylak, Ortanca ağaçkakan ve Kaya serçesi olmak üzere 3 kuş türünün de Kahraman ve ark. (2016)'ya ait çalışma ile Trabzon'da kaydedilmediği görülmüştür.

Sarı ve ark. (2022a) ile Sarı ve ark. (2022b) tarafından Trabzon Havalimanı'nda yapılmış çalışmalarda tespit edilen 109 kuş türünden 2'si çalışmamızda gözlenememiştir. Trabzon Havalimanı'nda yapılmış diğer bir çalışmada ise Sarı ve ark. (2022c) tarafından tespit edilen 120 kuş türünden 2'si çalışmamızda yine gözlenememiştir. Bu türler Kızıl gerdanlı dalgıç (*Gavia stellata*) ve Kara gerdanlı dalgıç (*Gavia arctica*)'tır.

Çalışmamızla alanda tespit edilen türlerden Küçük balaban, Gece balıkçılı, Alaca balıkçılı, Çamurcun, Çıkrıkçın, Çakır, Küçük orman kartalı, Büyük orman kartalı, Orman düdükçünü, İnce gagalı martı, Gülen sumru, Puhu, Kulaklı orman baykuşu, Alaca baykuş, Arıkuşu, Yeşil ağaçkakan, Kara ağaçkakan, Orman alaca ağaçkakanı, Alaca ağaçkakan, Ortanca ağaçkakan, Küçük ağaçkakan, Boğmaklı toygar, Tarlakuşu, Kulaklı toygar, Derekuşu, Dağ kuyruksallayanı, Kamış bül-bülü, Maskeli ötleğen, Ak gerdanlı ötleğen, Kara başlı ötleğen, Söğütbül-bülü, Küçük sinekkapan, Ağaç serçesi, Kaya serçesi, Dağ ispinozu, Küçük iskete, Kara başlı iskete, Ketenkuşu, Çütre ve Kaya çintesi olmak üzere 40 kuş türünün de Sarı ve ark. (2022b)'ye ait çalışmada kaydedilmediği görülmüştür.

Araştırma alanında Buruk (2022) tarafından tespit edilen 132 kuş türünden 20'si çalışmamızda gözlenememiştir. Bunlar Kara gerdanlı dalgıç (*Gavia*

arctica), Arı şahini (*Pernis apivorus*), Yılan kartalı (*Circaetus gallicus*), Benekli suyelvesi (*Porzana porzana*), Bataklık su yelvesi (*Zapornia parva*), Ak kumkuşu (*Calidris alba*), Kara karınlı kumkuşu (*Calidris alpina*), Suçulluğu (*Gallinago gallinago*), Ak karınlı ebabil (*Tachymarptis melba*), Kum kırlangıcı (*Riparia riparia*), Çizgili ötleğen (*Curruca nisoria*), Boz ötleğen (*Sylvia borin*), Sürmeli çalıkuşu (*Regulus ignicapilla*), Halkalı sinekkapan (*Ficedula albicollis*), Kara sinekkapan (*Ficedula hypoleuca*), Kızıl başlı örümcekkuşu (*Lanius senatör*), Saksığan (*Pica pica*), Küçük karga (*Corvus monedula*), Söğüt serçesi (*Passer hispaniolensis*) ve Bahçe çintesi (*Emberiza cirrus*) türleridir.

Yaptığımız araştırmada gözlemlenip, aynı alanda Buruk (2022) tarafından tespit edilemeyen 46 kuş türü bulunmaktadır. Bu türler Küçük karabatak, Balaban, Küçük balaban, Gece balıkçılı, Sığır balıkçılı, Erguvani balıkçıl, Leylek, Çeltikçi, Fiyu, Kılkuş, Macar ördeği, Elmabaş patka, Kızıl çaylak, Sarı delicesi, Gökçe delice, Çayır delicesi, Küçük orman kartalı, Aladoğan, Delice doğan, Gökdoğan, Turna, Uzunbacak, Kocagöz, Bataklık kırlangıcı, Akça cılıbit, Küçük altın yağmuncun, Altın yağmuncun, Çamurçulluğu, Kızılbacak, Gülen sumru, Kara gagalı sumru, Gökçe güvercin, Üveyik, Puhu, Kukumav, Kara ağaçkakan, Ortanca ağaçkakan, Küçük ağaçkakan, Boğmaklı toygar, Kulaklı toygar, Derekuşu, Kır incirkuşu, Sarı başlı kuyruksallayan, Büyük örümcekkuşu, Kaya serçesi ve Sarı çinte'dir.

Araştırma alanında Buruk (2022) tarafından belirlenen kuş türlerinin mevsimsel statüsü ile yaptığımız çalışmada gözlenen 79 kuş türünün mevsimsel statüsü farklılık göstermektedir. Bu türler arasında Tepeli karabatak, Küçük ak balıkçıl, Büyük ak balıkçıl, Çamurcun, Çıkrıkçın, Kara çaylak, Çakır, Kızıl şahin, Kerkenez, Kızkuşu, Döğüşkenkuş, Yeşilbacak, Küçük gümüş martı, Gümüş martı, Küçük kumru, Peçeli baykuş, Kulaklı orman baykuşu, Yalıçapkını, Orman alaca ağaçkakanı, Alaca ağaçkakanı, Ağaç incirkuşu, çayır incirkuşu, sarı kuyruksallayan, çıtkuşu, Bülbül, Mavigerdan, Kara kızılkuş, Boz kuyrukkakan, Öter ardıç, Kamışbülbülü, Ak mukallit, Uzun kuyruklu baştankara, Mavi baştankara, Ekin kargası, Kuzgun, Küçük iskete, Kocabaş, Çaprazgaga ve Tarla çintesi olmak üzere 39 kuş türüne ait mevsimsel statüsünün ise yaptığımız gözlemler sonucu tamamen farklı olduğu tespit edilmiştir.

Buruk (2022) tarafından, araştırma alanı için yerli tür olarak belirtilen Bahri, Ak kuyruksallayan ve Kızılgerdan yerli ve yaz ziyaretçisi (Y, YZ); Küçük batağan ve Yeşilbaş yerli ve kış ziyaretçisi (Y, KZ); Gri balıkçıl yerli, kış ziyaretçisi ve transit göçmen

(Y, KZ, T); Atmaca ve Şahin yerli ve transit göçmen (Y, T); Küçük gümüş martı kış ziyaretçisi (KZ); Yalıçapkını yaz ziyaretçisi ve kış ziyaretçisi (YZ, KZ); Sarı kuyruksallayan yaz ziyaretçisi (YZ); Kara kızılkuş yaz ziyaretçisi, kış ziyaretçisi ve transit göçmen (YZ, KZ, T) türler olarak araştırma alanında tarafımızdan tespit edilmişlerdir.

Buruk (2022) tarafından, araştırma alanı için yaz ziyaretçisi tür olarak belirtilen Alaca balıkçıl, Arıkuşu, Çayır taşkuşu, Kuyrukkakan, Ak gerdanlı ötleğen, Kara başlı ötleğen, Söğütbülbülü, Kızıl sırtlı örümcekkuşu, Kara alınlı örümcekkuşu ve Saka yaz ziyaretçisi ve transit göçmen (YZ, T); Küçük ak balıkçıl, Büyük ak balıkçıl ve Kara çaylak yerli, kış ziyaretçisi ve transit göçmen (Y, KZ, T); Çamurcun, Döğüşkenkuş ve Yeşilbacak kış ziyaretçisi ve transit göçmen (KZ, T); Çıkrıkçın, Kızkuşu ve Çıtkuşu kış ziyaretçisi (KZ); Kızıl şahin yerli ve transit göçmen (Y, T); Kerkenez, Mavi baştankara ve Tarla çintesi yerli ve kış ziyaretçisi (Y, KZ); Sutavuğu, Guguk, Ebabil, Dağ kuyruksallayanı, Çıvgın ve Kirazkuşu yerli ve yaz ziyaretçisi (Y, YZ); Sumru ve Kızılkuş yaz ziyaretçisi, kış ziyaretçisi ve transit göçmen (YZ, KZ, T); Peçeli baykuş ve Öter ardıç yerli (Y); Ağaç incirkuşu ise transit (T) türler olarak araştırma alanında tarafımızca belirlenmiştir.

Buruk (2022) tarafından, araştırma alanı için kış ziyaretçisi tür olarak belirtilen Karabatak yerli, yaz ziyaretçisi ve kış ziyaretçisi (Y, YZ, KZ); Çakır transit göçmen (T); Tepeli patka ve Karabaş martı yerli ve kış ziyaretçisi (Y, KZ); Çulluk ve Dağ ispinozu kış ziyaretçisi ve transit göçmen (KZ, T); Alaca ağaçkakan ve Kuzgun yaz ziyaretçisi (YZ); Uzun kuyruklu baştankara ise yerli ve yaz ziyaretçisi (Y, YZ) türler olarak araştırma alanında tarafımızdan belirlenmiştir.

Buruk (2022) tarafından, araştırma alanı için transit göçmen tür olarak belirtilen Tepeli karabatak ve Çayır incirkuşu yerli ve kış ziyaretçisi (Y, KZ); Küçük kartal yerli ve transit göçmen (Y, T); Bıldırcın ve İnce gagalı martı kış ziyaretçisi ve transit göçmen (KZ, T); Yeşil düdükçün ve Dere düdükçünü yaz ziyaretçisi, kış ziyaretçisi ve transit göçmen (YZ, KZ, T); Gümüş martı, Küçük kumru ve Kulaklı orman baykuşu yerli (Y); Orman alaca ağaçkakanı, Bülbül, Boz kuyrukkakan, Kamışbülbülü, Ak mukallit, Küçük iskete ve Çaprazgaga yaz ziyaretçisi (YZ); Mavigerdan, Ekin kargası ve Kocabaş kış ziyaretçisi (KZ); Küçük sinekkapan, Alaca sinekkapan, Çütre ve Kaya çintesi ise yaz ziyaretçisi ve transit göçmen (YZ, T) türler olarak araştırma alanında tarafımızca tespit edilmiştir.

Başkaya (1994) tarafından Doğu Karadeniz Bölü-

mü'nde göçmen kuş türleri üzerine yapılan araştırmada Gece balıkçılı (*Nycticorax nycticorax*), nadir olarak eylül ve ekim aylarında yörede kuluçkaya yatmayan ve yöreyi transit göçleri sırasında kullanılan tür (T) olarak belirlenmiştir. Ancak Gece balıkçılı, çalışmamız kapsamında şubat, mart, nisan, mayıs, haziran, temmuz, ağustos, eylül ve kasım aylarında yerli ve yaz ziyaretçisi (Y, YZ) olarak gözlenmiştir. Ayrıca, çalışma alanında genç bireylerin gözlenmesi nedeniyle türün alanda kuluçkaya yattığı ilk kez bu çalışmamız ile tespit edilmiştir.

Bugüne kadarki çalışmalar sonucu, Doğu Karadeniz Bölümü'nde yaklaşık 350 kuş türünün varlığı tespit edilmiştir. SGTP'nde tespit edilen 158 kuş türü göz önüne alındığında, bu Göl'ün, Trabzon ili ve Doğu Karadeniz Bölümü için önemli sayılabilecek bir sulak alan olduğu ortaya konulmuştur.

SGTP'nde yürütülen bu çalışma ile alanda kuş türlerini ve yaşam alanlarını tehdit eden başlıca birçok unsur da belirlenmiştir. Öncelikli bu tehdit unsurlarına karşı bazı önlemlerin alınması gerekmektedir:

Kuş türlerine ciddi zararlar veren başıboş köpek ve kedilerin araştırma alanından toplatılması gerekmektedir. Vatandaşlar tarafından alana getirilen evcil hayvanların (çoban köpeği, evcil kedi-köpekler) ise serbestçe dolaşmasına müsaade edilmemelidir.

Rekreasyonel kullanıma sınırlı izin verilmelidir. Piknik, mangal, vb. faaliyetlerden sonra vatandaşların çöplerini çevreye değil çöp kutularına bırakması sağlanmalı ve alandaki çöp kutularının ağzı kapalı olmalıdır. Ayrıca, SGTP'ndeki gürültü çikaran oyuncakların kullanımına son verilmelidir.

Balıkçılık faaliyetlerinin planlı bir şekilde yapılması da gerekmektedir.

Su kaynaklarının tahrip edilmesine izin verilmemelidir. Sera Gölü ve bu gölü besleyen dereler korunmalı, oluşan doğal çalılıklar ve diğer doğal yaşam alanlarının tahrip edilmesi önlenmeli ve gelişmelerini sağlayacak koşullar sağlanmalıdır. Ayrıca, kuşların barınma ve beslenmelerine uygun bitki türleri (saz, kamış, meyveli ağaç-çalılar) ekilerek/dikilerek yenileme ve iyileştirme çalışmaları yapılmalıdır.

Sera Gölü'nde kuşları rahatsız eden deniz bisikleti kullanımına son verilmelidir.

Alanda kuş türlerine rahatsızlık veren evcil ördeklerin ve kazların yetiştirilmesine engel olunmalıdır.

SGTP'nde küçükbaş hayvan otlatmasına son verilmelidir. Çünkü bu hayvanlar, otlatma yapılan alan-

lardaki kuşları rahatsız etmekte ve yuvalarına zarar vermektedirler. Özellikle üreme ve göç dönemlerinde kuşlara verdikleri rahatsızlık önemlidir.

Plansız şehirleşmenin, Tabiat Parkı yönüne daha da ilerlemesi durdurulmalı veya azaltılmalıdır. Şehirler çalışma alanının hemen bitişiğine kadar ulaşmıştır. Bu nedenle yetkililer alanın doğal yapısını dikkate alan imar planları yapmalıdır.

Araştırma alanı için DKMP tarafından yönetim planı hazırlanmalı ve kuş gözlemleri yılın her mevsimi düzenli olarak yapılmalıdır. Özellikle üreme ve göç dönemlerinde kuş türleri için sayım ve izleme çalışmaları planlanmalıdır. Nesli tehlike altında olan Elmabaş patka (*Aythya ferina*), Büyük orman kartalı (*Clanga clanga*), Aladoğan (*Falco vespertinus*) ve Üveyik (*Streptopelia turtur*) türleri için de tür eylem planı hazırlanmalıdır.

Yaban hayatının doğru bir şekilde yönetilmesi için, hazırlanacak planların konu ile ilgili alanında eğitim almış yaban hayatı uzmanları tarafından yürütülmesi gerekmektedir. Bu nedenle TOB, ÇŞB, Belediyeler ve ithalat ile ihracat için Ticaret Bakanlığı başta olmak üzere ilgili kurumlarda Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi Bölümü mezunlarının görevlendirilmesi sağlanmalıdır. Ülkemizde yaban hayatı yönetiminde, ilgili kurumlarda çalışan Orman Mühendisleri veya Biyologlar genel anlamda görevlendirilmektedir. Ancak bu personelin kuşlar başta olmak üzere yaban hayatı ile ilgili bilgi ve deneyimleri yeterli değildir. Kuşlarla alakalı her türlü bilgiye (ekolojisi, biyolojisi, davranışları, vs.) hâkim alanında uzman personele sahip olunması başarılı bir yaban hayatı yönetim planı hazırlanması ve uygulanması için şarttır.

SGTP kuş çeşitliliği açısından büyük bir turizm potansiyeline sahiptir. Öncelikle yöre halkı çevre konusunda bilinçlendirilmelidir. Bütün bu sorunların temelinde insanların doğaya müdahalesi olduğu görülmektedir. Yöre insanların bilinçlendirilmesi için okul öncesinden başlayan bir eğitim sistemi oluşturulmalı; köylülerin, çobanların, muhtarların, öğretmenlerin, asker ve sivil idarecilerin eğitilmesi sağlanmalıdır. Bu amaç için kitapçıklar, broşürler vs. hazırlanmalı, yerel TV ve radyo programları yapılarak farkındalık oluşturulmalıdır.

Sonuç olarak yaşam alanlarının düzeltilmesiyle, bu şartlarda dahi kayda değer kuş türünü barındıran araştırma alanı daha da fark edilir olacaktır. Bu sayede mevcut kuş türlerinin yaşam alanı iyileştirilirken, sahanın güvenli olduğunu hisseden yakın çevredeki diğer türlerin gelişi ile de kuş türü sayısı artacak ve alanda muazzam bir kuş türü zenginliği ortaya çıkacaktır. Bu çeşitliliği değerlendirmek

amacıyla alana hâkim noktalara gözlem kuleleri ve seyir terasları yaptırılıp, yılın belirli zamanlarında buraları halkın kullanımına açarak yaban hayatı turizm geliri de elde edilebilir.

Alanda düzenlenecek kuş gözlem faaliyetleri ile yöre halkı da ekonomik anlamda getiri sağlayabilecektir. Bu araştırma ile SGTP'nın, alınacak bu önlemlerle bir kuş cenneti haline getirilebileceği görülmüştür. Bu özelliğinin kapsamlı bir anlatımla ve her çeşit iletişim araçları kullanılarak ülke ve dünya çapında tanıtımıyla da yöre halkına gelir getiren bir kaynak olarak kullanılması sağlanabilir. Yöre halkının da bu sayede sahayı sahiplenmesi daha da kolay olacaktır.

Doğal kaynakların en az tahribatla gelecek nesillere aktarılması veya bir başka deyişle sürdürülebilir kullanımı ise her bilinçli bireyin görevidir. Bu nedenle erken çocukluk döneminden başlayıp hayat evrelerinin tümünde doğa ve yaban hayatı eğitimi, eğitimin her seviyesinde önemsenmelidir. Yaban hayatı ile ilgili okul öncesi seviyesinden üniversite eğitimine kadar uygulamalı eğitim mümkün olduğu kadar teşvik edilmelidir. Okul öncesi dönemde okul müfredatı ve programları doğa ve yaban hayatı eğitimi konusunda desteklenmelidir (Sarı, 2022).

Bu çalışmanın amacı; Trabzon ili sınırları içerisinde bulunan ve hem yerli hem de göçmen kuşlar için önemli bir sulak alan olan SGTP'nda gözlenen kuş türlerini belirlemek, araştırma alanında gerçekleştirilecek yönetim çalışmalarına yardımcı olmak ve alandaki yaban hayatı odaklı turizm faaliyetlerinde farkındalık oluşturmaktır. Aynı zamanda, doğa ve yaban hayatı kaynaklarının sürdürülebilir olarak yönetilmesinde kaynakların bütün yönleri göz önünde bulundurularak devamlılığı sağlamak amaçlanmıştır. Çalışma sonunda elde edilen bilimsel verilerin, SGTP'nda uygulanması gereken yaban hayatı yönetim planlarına katkı sağlayarak ülkemiz genelindeki tüm tabiat parklarına örnek teşkil etmesi hedeflenmektedir. Bu çalışmada tespit edilen verilerin, SGTP'nın yaban hayatı odaklı karşılaşılabileceği sorunların çözümünde yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Teşekkür

Çalışma, TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BİDEB) tarafından 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı (2022/1) kapsamında desteklenmiştir. Destekleri için TÜBİTAK'a ve çalışmanın gerçekleştirilmesi için gerekli yasal izinler ve tüm desteklerinden dolayı ilgili kurum olan Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar

Genel Müdürlüğü'ne teşekkür ederiz.

Yazar Katkıları

Çalışma, Doç. Dr. Alptuğ SARI'nın Danışmanlığında yürütülen "Sera Gölü Tabiat Parkı'nın Kuş Türleri" adlı TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projesinden üretilmiştir. Anafikir/Planlama, Literatür taraması, Veri toplama/İşleme, Veri analizi, Yorumlama, Yazım, Gözden geçirme, Düzenleme: B. ÇELİKÇİ ve A. SARI

Kaynaklar

Acar, B., 1972. Kuşlarımız. Redhouse Yayınevi, İstanbul

Arpacık, A., Sari, A., Başkaya, Ş. 2017. For the future: Sustainable wildlife reserve management in Turkey. *International Journal of Sciences: Basic and Applied Research (IJSBAR)*, 36(6): 250-261

Başkaya, Ş., 1994. Doğu Karadeniz Bölümünde Göçmen Kuşlar Üzerine Araştırmalar. KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon

Bern Convention, 2024. Appendices of the Convention and Amendments to the Appendices. Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats. <https://www.coe.int/en/web/bern-convention/appendices> (Ziyaret Tarihi: 01.03.2024).

Bilgin, C., Akçakaya, H. R., 1987. Türkiye'nin Biyolojik Zenginlikleri. Türkiye Çevre Sorunları Vakfı Yay., Ankara, s183-202

Buruk, M., 2022. Sera Gölü Tabiat Parkı Avifaunası Üzerine Ekolojik Bir Değerlendirme., BAİBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bolu

CITES, 2023. Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora. Appendices I, II and III. Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora. [cites.org/eng/app/appendices.php](https://www.cites.org/eng/app/appendices.php) (Ziyaret tarihi: 01.03.2024)

Çavuş, A., 2014. Trabzon'da doğa turizmi açısından değerlendirilmesi gereken turistik bir alan: Sera Gölü. *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı: 63, 43-50

Eken, G., Bozdoğan, M., İsfendiyaroğlu, S., Kılıç, D.T., Lise, Y. (editörler), 2006. Türkiye'nin Önemli Doğa Alanları, Doğa Derneği (dogaderneği.org), Ankara, I. Cilt, s224-225

Ergene, S., 1945. Türkiye Kuşları. İstanbul Üniv. Fen Fakültesi Monografileri (4), İstanbul

Ertan, A., Kılıç, A., Kasperek, M., 1989. Türkiye'nin Önemli Kuş Alanları. Doğal Hayatı Koruma Derneği (DHKD), İstanbul

Gülci, S., 2011. Kuşların Trabzon Havalimanı'nın Uçuş Güvenliğine Etkileri. KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon

- Gündoğdu, E., Sarı, A., Arpacık, A., 2018. Nesting site selection and population numbers of the breeding bird species in Hoynat Island, Turkey. *Applied Ecology and Environmental Research*, 16(4): 4505-4514
- Heinzel, H., Fitter, R., Parslow, J., 1995. Türkiye ve Avrupa'nın Kuşları (Kuzey Afrika ve Ortadoğu dahil). DHKD yayını, İstanbul
- IUCN, 2024. The IUCN Red List of Threatened Species. International Union for the Conservation of Nature. iucnredlist.org/ (Ziyaret Tarihi: 01.03.2024)
- Jonsson, L., 2006. Birds of Europe: With North Africa and the Middle East, ISBN: 0-7136-5238-1, Eurolitho Spa., Italy
- Kahraman, H., Şeremet, T., Hatinoğlu, B., 2016. Doğu Karadeniz'in Kuşları. Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Ankara
- Karahasanoğlu, S., 2019. Ülkemizde Tabiat Parklarının Korunan Alan Statüsü Olarak Önemi ve Sera Gölü (Trabzon) Örneğinde İrdelenmesi. KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon
- Kızıroğlu, İ., 1989. Türkiye Kuşları. Orman Genel Md. Basımevi, Ankara
- Kızıroğlu, İ., 1994. Canlıların Yok Olma Süreci ve Anadolu'da Soyu Tükenme Tehlikesi Altındaki Kuş Türleri. *Tabiat ve İnsan*, Sayı 3, s2-4
- Kızıroğlu, İ., 2008. Türkiye Kuşları Kırmızı Listesi. Ankara
- Kızıroğlu, İ., 2009. Türkiye Kuşları Cep Kitabı, Anka-bat Matbaası, Ankara
- Kumerloeve, H., 1969. Kuzeybatı Anadolu Kuş Göçleri, *Türk Biyoloji Dergisi*, 19: 18-32
- Martins, R.P., 1989. Turkey bird report 1982-6 – Şu eserde: D. J. Brooks (Ed.), The Ornithological Society of the Middle East. *Sandgrouse*, 11: 1-41
- Sarı, A., 2010. Erzurum Bataklıklarının Kuş Türleri. KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon
- Sarı, A., Arpacık, A., Başkaya, Ş. 2018. Bird species of Erzurum marshes in Northeastern Anatolia, Turkey. *Pakistan Journal of Zoology*, 50(2): 629-637
- Sarı, A., Arpacık, A., 2020. Türkiye'nin Yaban Hayatı Odaklı Turizm Potansiyeli. *Uluslararası Tarım ve Yaban Hayatı Bilimleri Dergisi*, 6(2): 355-364
- Sarı, A. 2022. Erken Çocukluk Döneminde Doğa ve Yaban Hayatı Eğitimi Bakımından Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Karşılaştırılması: Trabzon İli - Oregon Eyaleti Örneği. *Ormancılık Araştırma Dergisi*, 9(2): 42-50
- Sarı, A., Arpacık, A., Başkaya, Ş., Çelik, A., 2022a. Trabzon Havalimanında Kuş Zararlarına Karşı Biyolojik Mücadele Yöntemleri: Eğitimli Köpek Kullanımı. KTÜ Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP), No: FBB-2021-9283, Trabzon
- Sarı, A., Arpacık, A., Başkaya, Ş. ve Çelik, A., 2022b. Aviation safety ranking values and bird species at Trabzon International Airport, Türkiye. *Acta Zoologica Academiae Scientiarum Hungaricae*, 68(4): 375-391
- Sarı, A., Mengen, M. Y., 2022c. Trabzon Havalimanı'nda Kuşlarla Mücadele Yöntemleri. KTÜ Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP), No: FSI-2021-9562, Trabzon
- T.C. Resmi Gazete. 10.08.2022 ve Sayı: 31919. Tarım ve Orman Bakanlığınca Belirlenen Yaban Hayvanları Listesi- Ek 2: Kuşlar. (resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/08/20220810-3.pdf; Ziyaret tarihi: 04.06.2024)
- T.C. Resmi Gazete. 28.07.2023. Sayı: 32262 Mükerrer. Tarım ve Orman Bk. 2023-2024 Av Dönemi Merkez Av Komisyonu Kararı. (resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/07/20230728M1-2.pdf; Ziyaret tarihi: 04.06.2024)
- Turan, N., 1990. Türkiye'nin Av ve Yaban Hayvanları (Kuşlar), Orman Genel Md. Ankara
- URL-1: akcaabat.bel.tr/turizm-rehberi-detay.aspx?id=8 (Ziyaret tarihi: 20.05.2024).
- URL-2: bolge12.tarimorman.gov.tr/Menu/28/Tabiat-Parklari (Ziyaret tarihi: 20.05.2024).
- URL-3: tvk.csb.gov.tr/sera-golu-tescil-ilani-duyuru-379969 (Ziyaret tarihi: 20.05.2024).
- URL-4. Google Earth, 2024. <https://earth.google.com/web/search/Sera+G%C3%b6l%C3%bc+tabiat+park%c4%b1/@40.98599452,39.6098342,192.94587808a,2264.54732d,35y,360h,0t,0r/data=CigiJgokCUvMcEarfkRAEe2YxF2cfURAGW0pxZol0ENAITg6GsUozUNA> (Ziyaret tarihi: 08.05.2024).
- URL-5: euring.org/data-and-codes/euring-codes (Ziyaret tarihi: 01.03.2024).
- URL-6: ebird.org/explore (Ziyaret tarihi: 01.03.2024).
- URL-7. TÜİK nüfus verilerini açıkladı! Doğu Karadeniz'in en kalabalık şehri Trabzon oldu. <https://www.61saat.com/tuik-nufus-verilerini-acikladi-dogukaradenizin-en-kalabalik-sehri-trabzon-oldu> (Ziyaret tarihi: 08.03.2024).
- Vielliard, J., 1968. Türkiye'de Ornitolojik Gezinin Neticeleri. İstanbul Üniv. *Fen Fakültesi Mecmuası*, 33: 67-170

Ek Tablo 1. SGTP'nda tespit edilen kuş türleri
Ann. Table 1. Bird species detected in SLNP

Sıra	Euro Kodu	Türkçe Adı	Bilimsel Adı	IUCN	Mevsimsel Statü	BERN	CITES	TOB	MAKK
		Batağangiller	Podicipedidae						
1	70	Küçük batağan	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	LC	Y, KZ	KKA	---	KA	---
2	90	Bahri	<i>Podiceps cristatus</i>	LC	Y, YZ	KA	---	KA	---
3	120	Kara boyunlu batağan	<i>Podiceps nigricollis</i>	LC	KZ	KKA	---	KA	---
		Karabatak giller	Phalacrocoracidae						
4	720	Karabatak	<i>Phalacrocorax carbo</i>	LC	Y, YZ, KZ	KA	---	AH	AH
5	800	Tepeli karabatak	<i>Gulosus aristotelis</i>	LC	Y, KZ	KA	---	KA	---
6	820	Küçük karabatak	<i>Microcarbo pygmaeus</i>	LC	Y, KZ	KKA	---	KA	---
		Balıkçıl giller	Ardeidae						
7	950	Balaban	<i>Botaurus stellaris</i>	LC	Y, YZ	KKA	---	KA	---
8	970	Küçük balaban	<i>Ixobrychus minutus</i>	LC	YZ, T	KKA	---	KA	---
9	1010	Gece balıkçılı	<i>Nycticorax nycticorax</i>	LC	Y, YZ	KKA	---	KA	---
10	1080	Alaca balıkçıl	<i>Ardeola ralloides</i>	LC	YZ, T	KKA	---	KA	---
11	1110	Sığır Balıkçılı	<i>Bubulcus ibis</i>	LC	KZ, T	KKA	---	KA	---
12	1190	Küçük ak balıkçıl	<i>Egretta garzetta</i>	LC	Y, KZ, T	KKA	---	KA	---
13	1210	Büyük ak balıkçıl	<i>Ardea alba</i>	LC	Y, KZ, T	KKA	---	KA	---
14	1220	Gri balıkçıl	<i>Ardea cinerea</i>	LC	Y, KZ, T	KA	---	AH	KA
15	1240	Erguvani balıkçıl	<i>Ardea purpurea</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
		Leylekgiller	Ciconiidae						
16	1340	Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
		Aynakgiller	Threskiornithidae						
17	1360	Çeltikçi	<i>Plegadis falcinellus</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
		Ördekgiller	Anatidae						
18	1790	Fiyu	<i>Mareca penelope</i>	LC	KZ	KA	---	AH	AH
19	1840	Çamurcun	<i>Anas crecca</i>	LC	KZ, T	KA	---	AH	AH
20	1860	Yeşilbaş	<i>Anas platyrhynchos</i>	LC	Y, KZ	KA	---	AH	AH
21	1890	Kılkuyrak	<i>Anas acuta</i>	LC	KZ	KA	---	AH	AH
22	1910	Çıkrıkçın	<i>Spatula querquedula</i>	LC	KZ	KA	---	AH	AH
23	1960	Macar ördeği	<i>Netta rufina</i>	LC	KZ	KA	---	AH	AH
24	1980	Elmabaş patka	<i>Aythya ferina</i>	VU	KZ	KA	---	AH	AH
25	2030	Tepeli patka	<i>Aythya fuligula</i>	LC	Y, KZ	KA	---	AH	AH

Ek Tablo 1. SGTP’nda tespit edilen kuş türleri (devam)
Ann. Table 1. Bird species detected in SLNP (continued)

Sıra	Euro Kodu	Türkçe Adı	Bilimsel Adı	IUCN	Mevsimsel Statü	BERN	CITES	TOB	MAKK
		Atmacagiller	Accipitridae						
26	2380	Kara çaylak	<i>Milvus migrans</i>	LC	Y, KZ, T	KKA	Ek 2	KA	---
27	2390	Kızıl çaylak	<i>Milvus milvus</i>	LC	Y, KZ, T	KKA	Ek 2	KA	---
28	2600	Saz delicesi	<i>Circus aeruginosus</i>	LC	T	KKA	Ek 2	KA	---
29	2610	Gökçe delice	<i>Circus cyaneus</i>	LC	KZ, T	KKA	Ek 2	KA	---
30	2630	Çayır delicesi	<i>Circus pygargus</i>	LC	KZ, T	KKA	Ek 2	KA	---
31	2670	Çakır	<i>Accipiter gentilis</i>	LC	T	KKA	Ek 2	KA	---
32	2690	Atmaca	<i>Accipiter nisus</i>	LC	Y, T	KKA	Ek 2	KA	---
33	2870	Şahin	<i>Buteo buteo</i>	LC	Y, T	KKA	Ek 2	KA	---
34	2880	Kızıl şahin	<i>Buteo rufinus</i>	LC	Y, T	KKA	Ek 2	KA	---
35	2920	Küçük orman kartalı	<i>Clanga pomarina</i>	LC	T	KKA	Ek 2	KA	---
36	2930	Büyük orman kartalı	<i>Clanga clanga</i>	VU	T	KKA	Ek 2	KA	---
37	2980	Küçük kartal	<i>Hieraaetus pennatus</i>	LC	Y, T	KKA	Ek 2	KA	---
		Doğangiller	Falconidae						
38	3040	Kerkenez	<i>Falco tinnunculus</i>	LC	Y, KZ	KKA	Ek 2	KA	---
39	3070	Aladoğan	<i>Falco vespertinus</i>	VU	T	KKA	Ek 2	KA	---
40	3100	Delice doğan	<i>Falco subbuteo</i>	LC	T	KKA	Ek 2	KA	---
41	3200	Gökdoğan	<i>Falco peregrinus</i>	LC	KZ, T	KKA	Ek 1	KA	---
		Sülüngiller	Phasianidae						
42	3700	Bıldırcın	<i>Coturnix coturnix</i>	LC	KZ, T	KA	---	AH	AH
		Sutavuğugiller	Rallidae						
43	4240	Sutavuğu	<i>Gallinula chloropus</i>	LC	Y, YZ	KA	---	AH	KA
44	4290	Sakarmeke	<i>Fulica atra</i>	LC	Y	KA	---	AH	AH
		Turnagiller	Gruidae						
45	4330	Turna	<i>Grus grus</i>	LC	T	KKA	Ek 2	KA	---
		Kılıçgagagiller	Recurvirostridae						
46	4550	Uzunbacak	<i>Himantopus himantopus</i>	LC	YZ, T	KKA	---	KA	---
		Kocagözgiller	Burhinidae						
47	4590	Kocagöz	<i>Burhinus oedicephalus</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
		Bataklık kırlangıcıgiller	Glareolidae						
48	4650	Bataklık kırlangıcı	<i>Glareola pratincola</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---

Ek Tablo 1. SGTP’nda tespit edilen kuş türleri (devam)
Ann. Table 1. Bird species detected in SLNP (continued)

Sıra	Euro Kodu	Türkçe Adı	Bilimsel Adı	IUCN	Mevsimsel Statü	BERN	CITES	TOB	MAKK
		Yağmurcungiller	Charadriidae						
49	4690	Halkalı küçük cılibit	<i>Charadrius dubius</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
50	4770	Akça cılibit	<i>Charadrius alexandrinus</i>	LC	KZ	KKA	---	KA	---
51	4841	Küçük altın yağmurcun	<i>Pluvialis fulva</i>	LC	T	KA	---	KA	---
52	4850	Altın yağmurcun	<i>Pluvialis apricaria</i>	LC	KZ	KA	---	AH	KA
53	4930	Kızkuşu	<i>Vanellus vanellus</i>	NT	KZ	KA	---	AH	KA
		Çullukgiller	Scolopacidae						
54	5170	Döğüşkenkuş	<i>Calidris pugnax</i>	LC	KZ, T	KA	---	AH	KA
55	5290	Çulluk	<i>Scolopax rusticola</i>	LC	KZ, T	KA	---	AH	AH
56	5320	Çamurçulluğu	<i>Limosa limosa</i>	NT	KZ, T	KA	---	AH	KA
57	5460	Kızılback	<i>Tringa totanus</i>	LC	KZ, T	KA	---	AH	KA
58	5480	Yeşilback	<i>Tringa nebularia</i>	LC	KZ, T	KA	---	AH	KA
59	5530	Yeşil düdükçün	<i>Tringa ochropus</i>	LC	YZ, KZ, T	KKA	---	KA	---
60	5540	Orman düdükçünü	<i>Tringa glareola</i>	LC	T	KKA	---	KA	---
61	5560	Dere düdükçünü	<i>Actitis hypoleucos</i>	LC	YZ, KZ, T	KKA	---	KA	---
		Martigiller	Laridae						
62	5820	Karabaş martı	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	LC	Y, KZ	KA	---	AH	KA
63	5850	İnce gagalı martı	<i>Chroicocephalus genei</i>	LC	KZ, T	KKA	---	KA	---
64	5900	Küçük gümüş martı	<i>Larus canus</i>	LC	KZ	KA	---	AH	KA
65	5910	Kara sırtlı martı	<i>Larus fuscus</i>	LC	KZ	---	---	AH	KA
66	5927	Gümüş martı	<i>Larus michahellis</i>	LC	Y	KA	---	AH	KA
67	6050	Gülen sumru	<i>Gelochelidon nilotica</i>	LC	KZ, T	KKA	---	KA	---
68	6110	Kara gagalı sumru	<i>Thalasseus sandvicensis</i>	LC	KZ, T	KKA	---	KA	---
69	6150	Sumru	<i>Sterna hirundo</i>	LC	YZ, KZ, T	KKA	---	KA	---
		Güvercingiller	Columbidae						
70	6650	Kaya güvercini	<i>Columba livia</i>	LC	Y	KA	---	AH	AH
71	6680	Gökçe güvercin	<i>Columba oenas</i>	LC	KZ	KA	---	AH	KA
72	6840	Kumru	<i>Streptopelia decaocto</i>	LC	Y	KA	---	AH	KA
73	6870	Üveyik	<i>Streptopelia turtur</i>	VU	YZ	KA	---	AH	AH
74	6900	Küçük kumru	<i>Spilopelia senegalensis</i>	LC	Y	KA	---	AH	KA
		Gugukgiller	Cuculidae						
75	7240	Guguk	<i>Cuculus canorus</i>	LC	Y, YZ	KA	---	KA	---
		Peçeli Baykuşgiller	Tytonidae						
76	7350	Peçeli baykuş	<i>Tyto alba</i>	LC	Y	KKA	Ek 2	KA	---

Ek Tablo 1. SGTP’nda tespit edilen kuş türleri (devam)
Ann. Table 1. Bird species detected in SLNP (continued)

Sıra	Euro Kodu	Türkçe Adı	Bilimsel Adı	IUCN	Mevsimsel Statü	BERN	CITES	TOB	MAKK
		Baykuşgiller	Strigidae						
77	7440	Puhu	<i>Bubo bubo</i>	LC	YZ, T	KKA	Ek 2	KA	—
78	7570	Kukumav	<i>Athene noctua</i>	LC	Y	KKA	Ek 2	KA	—
79	7610	Kulaklı orman baykuşu	<i>Asio otus</i>	LC	Y	KKA	Ek 2	KA	—
80	7670	Alaca baykuş	<i>Strix aluco</i>	LC	Y	KKA	Ek 2	KA	—
		Çobanaldatanggiller	Caprimulgidae						
81	7780	Çobanaldatan	<i>Caprimulgus europaeus</i>	LC	YZ	KKA	—	KA	—
		Sağangiller	Apodidae						
82	7950	Ebabil	<i>Apus apus</i>	LC	Y, YZ	KA	—	KA	—
		Yalıçapkınıgiller	Alcedinidae						
83	8310	Yalıçapkını	<i>Alcedo atthis</i>	LC	YZ, KZ	KKA	—	KA	—
		Arıkuşugiller	Meropidae						
84	8400	Arıkuşu	<i>Merops apiaster</i>	LC	YZ, T	KKA	—	KA	—
		İbibikgiller	Upupidae						
85	8460	İbibik	<i>Upupa epops</i>	LC	YZ	KKA	—	KA	—
		Ağaçkakanggiller	Picidae						
86	8480	Boyunçeviren	<i>Jynx torquilla</i>	LC	YZ	KKA	—	KA	—
87	8560	Yeşil ağaçkakan	<i>Picus viridis</i>	LC	T	KKA	—	KA	—
88	8630	Kara ağaçkakan	<i>Dryocopus martius</i>	LC	T	KKA	—	KA	—
89	8760	Orman alaca ağaçkakanı	<i>Dendrocopos major</i>	LC	YZ	KKA	—	KA	—
90	8780	Alaca ağaçkakan	<i>Dendrocopos syriacus</i>	LC	YZ	KKA	—	KA	—
91	8830	Ortanca ağaçkakan	<i>Leiopicus medius</i>	LC	YZ	KKA	—	KA	—
92	8870	Küçük ağaçkakan	<i>Dryobates minor</i>	LC	Y, YZ	KKA	—	KA	—
		Toygargiller	Alaudidae						
93	9610	Boğmaklı toygargı	<i>Melanocorypha calandra</i>	LC	YZ, T	KKA	—	KA	—
94	9720	Tepeli toygargı	<i>Galerida cristata</i>	LC	Y	KA	—	AH	KA
95	9760	Tarlakuşu	<i>Alauda arvensis</i>	LC	T	KA	—	AH	KA
96	9780	Kulaklı toygargı	<i>Eremophila alpestris</i>	LC	YZ	KKA	—	KA	—
		Kırlangıçgiller	Hirundinidae						
97	9920	Kır kırlangıcı	<i>Hirundo rustica</i>	LC	YZ	KKA	—	KA	—
98	10010	Ev kırlangıcı	<i>Delichon urbicum</i>	LC	YZ	KKA	—	KA	—

Ek Tablo 1. SGTP’nda tespit edilen kuş türleri (devam)
Ann. Table 1. Bird species detected in SLNP (continued)

Sıra	Euro Kodu	Türkçe Adı	Bilimsel Adı	IUCN	Mevsimsel Statü	BERN	CITES	TOB	MAKK
		Kuyruksallayangiller	Motacillidae						
99	10040	Kır incirkuşu	<i>Anthus campestris</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
100	10090	Ağaç incirkuşu	<i>Anthus trivialis</i>	LC	T	KKA	---	KA	---
101	10110	Çayır incirkuşu	<i>Anthus pratensis</i>	LC	Y, KZ	KKA	---	KA	---
102	10170	Sarı kuyruksallayan	<i>Motacilla flava</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
103	10180	Sarı başlı kuyruksallayan	<i>Motacilla citreola</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
104	10190	Dağ kuyruksallayanı	<i>Motacilla cinerea</i>	LC	Y, YZ	KKA	---	KA	---
105	10200	Ak kuyruksallayan	<i>Motacilla alba</i>	LC	Y, YZ	KKA	---	KA	---
		Sukaratavuğugiller	Cinclidae						
106	10500	Derekuşu	<i>Cinclus cinclus</i>	LC	Y	KKA	---	KA	---
		Çıtkuşugiller	Troglodytidae						
107	10660	Çıtkuşu	<i>Troglodytes troglodytes</i>	LC	KZ	KKA	---	KA	---
		Sinekkapangiller	Muscicapidae						
108	10990	Kızılgerdan	<i>Erithacus rubecula</i>	LC	Y, YZ	KKA	---	KA	---
109	11040	Bülbül	<i>Luscinia megarhynchos</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
110	11060	Mavigerdan	<i>Cyanecula svecica</i>	LC	KZ	KKA	---	KA	---
111	11210	Kara kızılkuşuk	<i>Phoenicurus ochruros</i>	LC	YZ, KZ, T	KKA	---	KA	---
112	11220	Kızılkuşuk	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	LC	YZ, KZ, T	KKA	---	KA	---
113	11370	Çayır taşkuşu	<i>Saxicola rubetra</i>	LC	YZ, T	KKA	---	KA	---
114	11390	Taşkuşu	<i>Saxicola rubicola</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
115	11440	Boz kuyrukkakan	<i>Oenanthe isabellina</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
116	11460	Kuyrukkakan	<i>Oenanthe oenanthe</i>	LC	YZ, T	KKA	---	KA	---
		Ardıçkuşugiller	Turdidae						
117	11870	Karatavuk	<i>Turdus merula</i>	LC	Y	KA	---	AH	AH
118	12000	Öter ardıç	<i>Turdus philomelos</i>	LC	Y	KA	---	AH	AH
		Çalıötleğengiller	Scotocercidae						
119	12200	Kamışbülbülü	<i>Cettia cetti</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
		Kamışçingiller	Acrocephalidae						
120	12550	Ak mukallit	<i>Iduna pallida</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
		Ötleğengiller	Sylviidae						
121	12670	Maskeli ötleğen	<i>Curruca melanocephala</i>	LC	T	KKA	---	KA	---
122	12750	Ak gerdanlı ötleğen	<i>Curruca communis</i>	LC	YZ, T	KKA	---	KA	---
123	12770	Kara başlı ötleğen	<i>Sylvia atricapilla</i>	LC	YZ, T	KKA	---	KA	---

Ek Tablo 1. SGTP’nda tespit edilen kuş türleri (devam)
Ann. Table 1. Bird species detected in SLNP (continued)

Sıra	Euro Kodu	Türkçe Adı	Bilimsel Adı	IUCN	Mevsimsel Statü	BERN	CITES	TOB	MAKK
		Çıvgıngiller	Phylloscopidae						
124	13110	Çıvgın	<i>Phylloscopus collybita</i>	LC	Y, YZ	KKA	—	KA	—
125	13120	Söğütbülbülü	<i>Phylloscopus trochilus</i>	LC	YZ, T	KKA	—	KA	—
		Çalıkuşugiller	Regulidae						
126	13140	Çalıkuşu	<i>Regulus regulus</i>	LC	YZ	KKA	—	KA	—
		Sinekkapangiller	Muscicapidae						
127	13350	Benekli sinekkapan	<i>Muscicapa striata</i>	LC	YZ	KKA	—	KA	—
128	13430	Küçük sinekkapan	<i>Ficedula parva</i>	LC	YZ, T	KKA	—	KA	—
129	13470	Alaca sinekkapan	<i>Ficedula semitorquata</i>	LC	YZ, T	KKA	—	KA	—
		Uzunkuyrukğiller	Aegithalidae						
130	14370	Uzun kuyruklu baştankara	<i>Aegithalos caudatus</i>	LC	Y, YZ	KA	—	KA	—
		Baştankaragiller	Paridae						
131	14610	Çam baştankarası	<i>Periparus ater</i>	LC	YZ	KKA	—	KA	—
132	14620	Mavi baştankara	<i>Cyanistes caeruleus</i>	LC	Y, KZ	KKA	—	KA	—
133	14640	Büyük baştankara	<i>Parus major</i>	LC	Y	KKA	—	KA	—
		Örümcekkuşugiller	Laniidae						
134	15150	Kızıl sırtlı örümcekkuşu	<i>Lanius collurio</i>	LC	YZ, T	KKA	—	AH	AH
135	15190	Kara alınlı örümcekkuşu	<i>Lanius minor</i>	LC	YZ, T	KKA	—	KA	—
136	15200	Büyük örümcekkuşu	<i>Lanius excubitor</i>	LC	YZ	KKA	—	KA	—
		Kargagiller	Corvidae						
137	15390	Alakarga	<i>Garrulus glandarius</i>	LC	Y	—	—	AH	AH
138	15630	Ekin kargası	<i>Corvus frugilegus</i>	LC	KZ	—	—	AH	AH
139	15670	Leş kargası	<i>Corvus cornix</i>	LC	Y	—	—	AH	AH
140	15720	Kuzgun	<i>Corvus corax</i>	LC	YZ	KA	—	AH	KA
		Sığırcıkgiller	Sturnidae						
141	15820	Sığırcık	<i>Sturnus vulgaris</i>	LC	YZ	—	—	AH	KA
		Serçegiller	Passeridae						
142	15910	Serçe	<i>Passer domesticus</i>	LC	Y	—	—	AH	AH
143	15980	Ağaç serçesi	<i>Passer montanus</i>	LC	YZ	KA	—	AH	KA
144	16040	Kaya serçesi	<i>Petronia petronia</i>	LC	YZ	KKA	—	KA	—
		İspinozgiller	Fringillidae						

Ek Tablo 1. SGTP’nda tespit edilen kuş türleri (devam)
Ann. Table 1. Bird species detected in SLNP (continued)

Sıra	Euro Kodu	Türkçe Adı	Bilimsel Adı	IUCN	Mevsimsel Statü	BERN	CITES	TOB	MAKK
145	16360	İspinoz	<i>Fringilla coelebs</i>	LC	Y	KA	---	AH	KA
146	16380	Dağ ispinozu	<i>Fringilla montifringilla</i>	LC	KZ, T	KA	---	AH	KA
147	16400	Küçük iskete	<i>Serinus serinus</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
148	16490	Florya	<i>Chloris chloris</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
149	16530	Saka	<i>Carduelis carduelis</i>	LC	YZ, T	KKA	---	KA	---
150	16540	Kara başlı iskete	<i>Spinus spinus</i>	LC	KZ	KKA	---	KA	---
151	16600	Ketenkuşu	<i>Linaria cannabina</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
152	16660	Çaprazgaga	<i>Loxia curvirostra</i>	LC	YZ	KKA	---	KA	---
153	16790	Çütne	<i>Carpodacus erythrinus</i>	LC	YZ, T	KKA	---	KA	---
154	17170	Kocabaş	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	LC	KZ	KKA	---	KA	---
		Kirazkuşugiller	Emberizidae						
155	18570	Sarı çinte	<i>Emberiza citrinella</i>	LC	KZ	KKA	---	KA	---
156	18600	Kaya çintesi	<i>Emberiza cia</i>	LC	YZ, T	KKA	---	KA	---
157	18660	Kirazkuşu	<i>Emberiza hortulana</i>	LC	Y, YZ	KA	---	AH	KA
158	18820	Tarla çintesi	<i>Emberiza calandra</i>	LC	Y, KZ	KA	---	AH	KA

IUCN: Küresel Ölçekte Tehlike Durumu, **CR:** Kritik, **EN:** Nesli Tehlike Altında, **VU:** Hassas Durumda/ Zarar Görebilir, **NT:** Tehlike Altına Girmeye Yakın, **LC:** En Az Endişe Veren/ En Düşük Riske Sahip, **DD:** Hakkındaki Veri-Bilgi Yetersiz, **NE:** Değerlendirilmemiş.

MS: Mevsimsel Statü, **Y:** Düzenli olarak yörede kuluçkaya yatan yerli kuş türleri, **KZ:** Kış aylarını yörede geçiren, kış ziyaretçisi türler (bunlar kuluçka döneminde esas kuluçkaya yattıkları ülkelere giderler), **YZ:** Yörede kuluçkaya yattıktan sonra göçen türler (ancak yaz aylarını yörede geçiren bazı türlerin kuluçkaya yattığı gözlenmemiştir), **T:** Yörede kuluçkaya yatmayan ve yurdumuzu transit göçleri sırasında kullanan türler.

BERN: Avrupa Yaban Hayatı ve Doğal Habitatların Korunmasına İlişkin BERN Sözleşmesine Göre Koruma Durumu, **KA:** Koruma Altında, **KKA:** Kesin Koruma Altında, **KKA/TR:** Türkiye’nin İtiraz Ettiği Kesin Koruma Altına Alınamayacak Olan Tür.

CITES: Nesli Tehlikede Olan Yabani Hayvan ve Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşmeye Göre Durumu, **Ek I:** Nesli Yok Olma Tehdidi Altındaki Türler, Sadece İstisnai Durumlarda Ticaretine İzin Verilebilen Türler, **Ek II:** Nesilleri Mutlak Yok Olma Tehlikesi Altında Olmamakla Birlikte, Nesillerini Tehlikeye Sokacak Kullanımları Engellemek İçin Kontrollü Ticarete Konu Türler.

TOB: Tarım ve Orman Bakanlığınca Koruma Altına Alınan Türler, **KA:** Koruma Altında, **AH:** Yılın Belli Edilen Sürelerinde Avına İzin Verilen Türler/Av Hayvanı.

MAKK: Merkez Av Komisyonu Kararına Göre Koruma Durumu (2023-2024 Yılı), **KA:** Koruma Altında, **AH:** Yılın Belli Edilen Sürelerinde Avına İzin Verilen Türler/Av Hayvanı.

*MS: Seasonal Status, TOB: Species protected by the Türkiye Ministry of Agriculture and Forestry (MAF), MAKK: Protection Status According to the Decision of the Central (National) Hunting Commission of the MAF.